

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.
Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Historiska arv i Östtimor

Gudmund Jannisa berättade först att hemgift är vanlig i Östtimor. Den innebär att en man köper sin fru: en släktöverenskommelse kan innebära att man säljer boskap och får tillbaka en människa. I det traditionella Timor, som var ett kollektivistiskt samhälle, var kvinnan mannens egendom. Under självständighetskampen mot den indonesiska ockupationen (1975-1999) fick kvinnorna en viktigare roll i samhället genom att de behövde hjälpa männen på olika sätt. Därefter har kvinnornas position i samhället försämrats igen. Uppfattningen att mannen är överordnad kvinnan måste brytas och det är de timoresiska kvinnorna som själva måste agera.

Makthavarna och allmänheten har en motsatt syn på samhället - i det senare fallet är den uppdelad beroende på folkgrupp. Då det finns folkgrupper som bara vill gynna sig själva måste politikerna vara omutbara. I praktiken är de ej det utan folket vill ha gentjänster från politikerna. De kineser som finns i Östtimor och under årens lopp har spelat en betydelsefull roll ekonomiskt lever för sig själva och giftermål med timoreser är ovanliga.

För Östtimors identitet är den katolska kyrkan viktig. Den utgjorde ett skydd under ockupationen och indoneserna attackerade aldrig kyrkor och präster. I samband med påve Johannes Paulus II:s besök i Östtimor 1989 ägde protester mot ockupationen rum.

En egen identitet växte fram i samband med Dom Boaventuras uppror mot det portugisiska styret 1912. Portugiserna höll på att bli utslängda av lokala kungadömen, men klarade sig genom att andra folkgrupper stödde kolonialmakten för att krossa upprорот. Eftersom Portugal kontrollerade den västra delen av Östtimor mer än den östra, var motståndet starkast i öst. Begreppen "caladi" och "firacu" som syftade på väst respektive öst uppstod. Även Indonesien kontrollerade den västra delen mer än den östra. I samband med våldsvågen efter 1999 års folkomröstning om självständighet brände milisgrupper dokument, vilket gjorde det svårt att fastställa ägande rätten till bostäder när människor återvände från flykten till Västtimor.

Det framkom till sist att det i samband med självständigheten 2002 fanns motsättningar mellan de som

Fortsättning på sidan 6

Fortsättning från sidan 3

menade att självständigheten redan hade utropats 1975 och de som 2002 kom till makten. De som hade kämpat

för självständighet utan att få ta del i styret 2002 kände sig därför missnöjda.

Gabriel Jonsson